

Atodiad 4: Cwblhau asesiad risg

Mae asesiad risg yn ffordd ddefnyddiol o feddwl am y risgiau a'r problemau posibl a all godi mewn unrhyw weithgaredd. Mae'n fodd i ganfod atebion, yn dangos eich bod wedi cynllunio'n ofalus, ac yn gymorth i sefydlu'r camau rhesymol hynny sy'n angenrheidiol i gadw pawb yn ddiogel gan gynnwys enw da'r sefydliad. Mae hefyd yn ffordd dda i rannu gwybodaeth bwysig gydag aelodau eraill eich tîm a thrwy hynny sicrhau bod pawb yn dilyn yr arfer gorau posibl o ran gweithredu mewn modd diogel ac atebol.

Yn y lle cyntaf, defnyddiwch ffurflen asesiad risg fel rhestr wirio - bydd yn help i feddwl trwy'r risg a'r problemau posibl a thrwy hynny i ganfod atebion a mesurau rheoli priodol. Mae'r canllaw cam wrth gam isod yn seiliedig ar Ffurflen 10 y Llawlyfr Diogelu Grwpiau Bregus. Mae nifer o ffurflenni asesiad risg addas i wahanol sefyllfaoedd ar gael, felly cysylltwch â swyddfa'r panel os hoffech gael cyngor yn eu cylch neu i'w derbyn mewn fformat arall.

Canllaw asesu risg cam wrth gam

Cam 1 - Disgrifiwch y gweithgaredd, digwyddiad neu leoliad sy'n cael ei asesu.

Cofiwch nad yw asesiadau risg yn ymwneud ag adeiladau yn unig. Er enghraifft, ydych chi wedi cynnal asesiad risg ar weithgareddau megis Clwb Cinio oedolion bregus, neu wibdaith Clwb Plant, neu Glwb Gwaith Cartref? Mae asesiad risg yn rhoi trefn ar sut i feddwl yn ofalus am ddiogelwch gweithgareddau eich eglwys.

Cam 2 - Gofynnwch beth yw'r risg sy'n gysylltiedig â'r gweithgaredd neu leoliad.

Mae 'risg' yn fesur o ba mor debygol yw hi y caiff rhywun ei niweidio gan berygl o ryw fath. Meddyliwch am eich gweithgareddau a'r lle y byddwch yn eu cynnal (e.e. Clwb Ieuenctid, Grŵp Plant Bach). Cofiwch na fydd y risg o anghenraid yr un peth i bob grŵp. Mae 'peryglon' yn unrhyw beth all achosi niwed (e.e. llithro / baglu, ceblau, lloriau). Ewch o gwmpas y man cyfarfod a nodwch unrhyw berygl, bach neu fawr, a all achosi niwed i bobl.

*O edrych ar yr enghreifftiau uchod yng **Ngham 1** uchod, gallai'r risg fod yn rhywbeth fel: oedolyn bregus mewn Clwb Cinio'n cael adwaith alergaidd i fwyd neu ddiod; plentyn yn mynd ar goll yn ystod gwibdaith; a phlentyn yn canfod deunydd amhriodol ar lein yn ystod Clwb Gwaith Cartref.*

Cam 3 - Gwerthuswch y risg a phenderfynu a yw'n risg isel, ganolig neu uchel.

Pa mor debygol yw bydd pob perygl a nodwyd yn achosi niwed?
Pa mor ddifrifol fyddai'r canlyniadau? Bydd y canllaw isod yn help i chi wrth asesu:

a) Asesu tebygolrwydd y risg neu broblem:

1 = Annhebygol, 2 = Posibl, 3 = Tebygol, 4 = Tebygol iawn, 5 = Pendant

b) Asesu difrifoldeb y canlyniadau:

1 = Bychan iawn (e.e. crafiad, llid anghyfforddus), 2 = Bychan (clwyfau a briwiau bychain),
3 = Drwg (torri asgwrn), 4 = Sylweddol, 5 = Angheuol.

Nawr lluoswch 'tebygolrwydd y risg' gyda 'difrifoldeb y canlyniad' i gael cyfanswm. **Mae cyfanswm o 1-4 yn awgrymu risg isel, 5-7 risg gymedrol ac 8+ risg uchel.** Mae hyn yn help i fesur y risg ac i flaenoriaethu'r camau diogelwch sydd eu hangen.

Cam 4 - Gofynnwch i bwy mae'r risg?

Ai i blant, oedolion bregus, aelodau'r staff, y cyhoedd, rhywun arall a.y.y.b.?

Cam 5 - Nodwch y mesurau y byddwch yn eu rhoi ar waith i reoli'r risg.

Fe all y mesurau rheoli gynnwys sicrhau digon o staff wedi'u hyfforddi i oruchwylio plant, a bod un neu fwy wedi eu hyfforddi mewn cymorth cyntaf. Fe allent gynnwys sicrhau bod ffurflen ganiatâd wedi ei chwblhau ar gyfer pob plentyn yn y Clwb, un sy'n rhoi caniatâd i roi cymorth meddygol a thynnu lluniau ffotograffiaeth, neu fe all fod yn rhywbeth mor syml â glynu cebl rhydd yn sownd i'r llawr gyda thâp.

Yn ôl at yr enghreifftiau. Sut mae lleihau risg yr hyn a nodwyd yn **Cam 2**?

- a) *Aelodau'r Clwb Cinio - defnyddio ffurflen syml i ofyn a oes gan yr aelodau alergedd o unrhyw fath, ac yn sgîl hynny osgoi unrhyw beth a fyddai'n peri perygl iddynt.*
- b) *Gwibdaith y Clwb Plant - sicrhau goruchwyliaeth ddigonol drwy drefnu digon o wirfoddolwyr.*
- c) *Y Clwb Gwaith Cartref - rheoli'r mynediad i safleoedd rhyngwrwyd ac addysgu ynghylch defnydd o'r we.*

Nodwch y mesuriadau rheoli a sicrhewch eich bod yn eu rhoi ar waith. Peidiwch â gwneud hyn yn ymarfer ar bapur yn unig. Gwnewch eich asesiad risg yn gynllun gweithredu.

Cam 6 – Gofynnwch - a yw'r mesurau rheoli'n ddigonol?

A oes angen mesurau neu gamau pellach i leihau risg i lefel dderbyniol, neu a oes angen camau pellach i roi'r mesurau ar waith?

NAWR llofnodwch eich asesiad, rhwch ddyddiad arno, a rhannwch o gyda phawb sy'n berthnasol.

Cam 7 - Adolygwch eich asesiad a'i ddiwygio yn ôl yr angen.

Mae'n arfer da i adolygu eich asesiad o bryd i'w gilydd (o leiaf unwaith y flwyddyn) er mwyn sicrhau ei fod yn parhau'n effeithiol. Nodwch ddyddiad ar gyfer yr adolygiad a chadwch ato. Cofiwch, os oes offer newydd neu newid yn y ffordd rydych yn gweithio, bydd angen i chi fynd drwy'r proses i gyd eto - yr adnabod peryglon, yr asesu risg, y cymryd camau. Ychwanegwch unrhyw ganfyddiadau newydd i'r cofnod wreiddiol er mwyn ei gadw'n gyfoes.

Cyflogwyr, gweithwyr cyflogedig, gwirfoddolwyr ac eraill

www.hse.gov.uk

Pan fydd corff neu sefydliad – yn cynnwys grŵpiau elusennol neu wirfoddol – yn cyflogi o leiaf un gweithiwr gyda Chytundeb Cyflogaeth, bydd yn cael ei ystyried yn 'gyflogwr' i ddibenion Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gweithle 1974, a'r rheoliadau a ddaeth yn ei sgîl.

Mae gan pob cyflogwyr, dan adran 3 o Ddeddf Iechyd a Diogelwch yn y Gweithle 1974, ddyletswydd 'i gyflawni ei weithgaredd mewn modd sy'n sicrhau, cyn belled ag y bo'n rhesymol ymarferol, nad yw personau nad ydynt yn ei gyflogaeth, ond y gallai hynny effeithio arnynt, fod yn agored i risgiau i'w hiechyd neu eu diogelwch.'

Yn gyffredinol, golyga hyn bod corff/sefydliad sydd â gweithwyr cyflogedig a gwirfoddolwyr yn gweithio iddynt yn meddu ar gyfrifoldeb statudol i beidio â pheri niwed trwy eu gweithgareddau i iechyd a diogelwch y gwirfoddolwyr.

Mae'r Gweithgor Iechyd a Diogelwch yn gweithredu ymhob rhan o'r Deyrnas Unedig. Am ragor o wybodaeth Iechyd a Diogelwch ewch i wefan y Gweithgor.